

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi sairausvakuutuslain, tapaturmavakuutuslain ja työttömyysturvalain 6 luvun 4 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi sairausvakuutuslakia, tapaturmavakuutuslakia ja työttömyysturvalakia. Lakeihin ehdotetaan lisättäväksi säädökset siitä, miten työntekijän työeläkevakuutusmaksun, palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun ja sairausvakuutuksen päivärahamaksun ansiotasoa alentava vaikutus otetaan huomioon päivärahojen määrässä. Nykyisin työntekijän työeläkevakuutusmaksun ja palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun vaikutuksesta päivärahojen määrään säädetään vuosittain erillislailla.

Esityksessä ehdotetaan, että sairausvakuutuslain mukaisen päivärahaetuuden ja työttömyysturvalain mukaisen ansiopäivärahan

perusteena olevasta ansiosta sekä tapaturmavakuutuslain mukaisesta päivärahasta vähennetään 60 prosenttia työntekijän työeläkevakuutusmaksun, palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun ja sairausvakuutuksen päivärahamaksun yhteismäärästä. Ehdotettu vähennys vaikuttaa vastaavasti Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain mukaiseen kuntoutusrahaan sekä vuorotteluvapaalain mukaiseen vuorottelukorvaukseen ja aikuiskoulutustuesta annetun lain mukaiseen aikuiskoulutustukseen.

Lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan vuoden 2010 alusta.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYSLUETTELO	2
YLEISPERUSTELUT	3
1. Nykytila.....	3
2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset.....	3
3. Esityksen vaikutukset.....	4
3.1. Taloudelliset vaikutukset	4
3.2. Vaikutukset edunsaajiin.....	5
4. Asian valmistelu	5
5. Riippuvuus muista esityksistä.....	5
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	6
1. Lakiehdotusten perustelut	6
1.1. Sairausvakuutuslaki	6
11 luku. Päivärahaetuuksien määrä	6
1.2. Tapaturmavakuutuslaki.....	7
1.3. Työttömyysturvalaki	7
6 luku. Työttömyyspäivärahan määrä ja kesto	7
2. Voimaantulo	8
3. Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys.....	8
LAKIEHDOTUKSET	9
sairausvakuutuslain muuttamisesta.....	9
tapaturmavakuutuslain muuttamisesta.....	10
työttömyysturvalain 6 luvun 4 §:n muuttamisesta	11
LIITE	12
RINNAKKAISTEKSTIT	12
työttömyysturvalain 6 luvun 4 §:n muuttamisesta	12

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

Työeläke- ja työttömyysturvan rahoitusta muutettiin 1990 luvun alkupuolella siten, että rahoitusvastuuta jaettiin. Palkansaajilta on vuodesta 1993 lukien peritty työntekijän työeläkevakuutusmaksua ja palkansaajan työttömyysvakuutusmaksua. Työeläkeuudistukseen liittyen vuoden 2005 alusta lukien 53-vuotiaat ja sitä vanhemmat työntekijät ovat maksaneet korkeampaa työeläkevakuutusmaksua kuin alle 53-vuotiaat. Vuonna 2009 alle 53-vuotiaiden työeläkemaksu on 4,3 prosenttia sekä ja 53-vuotiaiden ja sitä vanhempien työntekijöiden maksu 5,4 prosenttia palkasta. Palkansaajan työttömyysvakuutusmaksu on vuonna 2009 0,2 prosenttia.

Näiden maksujen yhteismäärä on vuosina 1993—2009 vaihdellut 3,2—6,1 prosentin välillä. Vuonna 2009 maksujen yhteismäärä on 4,5 prosenttia, kun palkansaajan työttömyysvakuutusmaksu on 0,2 prosenttia ja työntekijän eläkemaksu on alle 53-vuotiailla vakuutetuilla 4,3 prosenttia.

Työntekijämaksujen ansiotasoa alentava vaikutus on otettu huomioon eri päivärahoissa laissa säädetyn erillisen laskennallisen vähennyksen kautta. Eri etuuksissa vähennys on tehty joko päivärahan perusteena olevasta työtulosta taikka etuudesta. Tapaturmavakuutuslain (608/1948) mukaisessa päivärahassa vähennys tehdään etuudesta, kun sairaus- ja työttömyyspäivärahoissa sekä Kansaneläkelaitoksen maksamissa kuntoutusrahoissa vähennys tehdään etuuden perusteena olevasta työtulosta.

Tehtävästä vähennyksestä ja sen määrästä on säädetty vuodesta 1993 lukien vuosittain annetussa erillislaissa työntekijän eläkemaksun ja palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun huomioon ottamisesta eräissä päivärahoissa. Tarkemmat säännökset siitä, miten vähennys tehdään eri etuuksista, on annettu sosiaali- ja terveysministeriön asetuksilla. Tehdyn vähennyksen määrä on vaihdellut 1,5 prosentista noin 5 prosenttiin. Vuonna 2009 vähennyksen määrä on ollut 4,5 prosenttia.

Vuodesta 2006 alkaen palkka- ja työtuloista on peritty sairausvakuutuksen päivärahamaksua, jonka suuruus vuonna 2009 on 0,7 prosenttia. Päivärahamaksua ei ole otettu huomioon ansiotasoa alentavana, vaikka se on täysin työeläkemaksua ja työttömyysvakuutusmaksua vastaava maksu.

2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Sosiaalivakuutuksessa päivärahan tarkoituksena on turvata vakuutetulle kohtuullinen toimentulo niissä tilanteissa, joissa vakuutettu on estynyt sairauden, tapaturman, työttömyyden tai muun vastaavan syyn vuoksi saamasta normaalia ansiotuloa. Päiväraha määritellään eri järjestelmissä tietynä prosenttiosuutena ansiotuloperusteesta. Siten päivärahan perusteena oleva ansiotulo tulisi määritellä mahdollisimman oikein vastaamaan vakuutetun vakiintunutta ansiotasoa. Tämän vuoksi viimeisimmän maksetun palkan sijasta ansiotuloperusteena käytetään pääsääntöisesti vakuutetun verotuksessa vahvistettua tuloa tai pidemmän aikavälin keskiarvoa.

Työntekijältä palkasta perittävät lakisääteiset työntekijämaksut alentavat henkilön tuloa hänen ollessa työelämässä. Mikäli henkilö on esimerkiksi sairauden vuoksi estynyt tekemästä työtään, hänellä on oikeus sairauspäivärahaan. Päivärahan taso on määritelty sairausvakuutuslaissa. Henkilön saama etuus korvaa vakuutetulle sairauden vuoksi menetettyä ansiota sairausvakuutuslaissa säädetyn korvaustason mukaisesti. Sairauspäiväraha on henkilölle veronalaista tuloa, mutta siitä ei peritä vastaavia työntekijämaksuja kuin hänen ansaitsemasta palkasta. Palkkatulosta perittävät lakisääteiset työntekijämaksut kuitenkin huomioidaan voimassa olevan lain mukaan etuutta vahvistettaessa ja näin pyritään säilyttämään etuuden korvausaste palkasta suhteellisesti samalla tasolla.

Päivärahaetuuksien korvaustaso suhteessa sen perusteena oleviin työtuloihin vaihtelee eri etuusjärjestelmissä. Erot perustuvat

etuuksien eri tarkoituksiin ja tavoitteisiin. Esimerkiksi tapaturmavakuutuksen päivärahan tasossa (100 prosenttia) on huomioitu muun muassa etuuteen liittyvä vahingonkorvauselementti. Korkean korvaustason vuoksi tapaturmavakuutuksen perusteella suoritettava päivärahaetus voi olla samansuuruinen kuin sen perusteena oleva työtulo, jolloin nettoetus ilman vähennystä muodostuu suuremmaksi kuin etuuden perusteena oleva nettopalkka. Tämä on kuitenkin poikkeuksellista, sillä pääsääntöisesti eri etuuksissa päivärahan taso suhteessa palkkaan on määritelty kussakin etuuslaissa tietyksi suhteelliseksi osuudeksi palkasta.

Tarkoituksenmukaista on, että työstä saa paremman toimeentulon kuin sosiaaliturvasta. Jos bruttoansioiden perusteella määräytyvissä päivärahaetuksissa ei otettaisi huomioon mainittuja palkasta perittävien työntekijämaksujen ansiotasoa alentavaa vaikutusta, sosiaalivakuutusetuuden taso jäisi vinoutuneeksi palkasta saatavaan tuloon nähden.

Työntekijämaksut ovat verotuksessa vähennyskelpoisia. Tämän vuoksi työntekijämaksut eivät alenna nettoansioita täysimääräisesti. Nettomääräinen maksurasitus on noin 60 prosenttia, kun ansiot ovat 1 875—2 917 euroa kuukaudessa, ja noin 55 prosenttia, kun ansiot ovat 3 120—5 200 euroa kuukaudessa.

Hallituksen esityksen tavoitteena on pysyvällä lainsäädännöllä säätää niistä perusteista, joilla työntekijämaksujen ansiotasoa alentava vaikutus otettaisiin huomioon päivärahaetutta määriteltäessä. Jotta vähennys vastaisi mahdollisimman tarkasti työntekijämaksujen vaikutusta ansioihin, ehdotetaan, että vähennyksen määrässä otettaisiin huomioon myös sairausvakuutuksen päivärahamaksu ja verotuksen vaikutus. Tällä perusteella ehdotetaan, että vähennys olisi 60 prosenttia sairausvakuutuksen päivärahamaksun, työntekijän työeläkevakuutusmaksun ja palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun yhteismäärästä. Ehdotettu muutos alentaa työtuloista tehtävää vähennystä. Vuonna 2009 vähennys on 4,5 prosenttia, kun se ehdotuksen mukaisen määrittelyn mukaan olisi ollut 3,12 prosenttia. Vähennyksestä säädettäisiin erillislain sijaan sairausvakuutuslaissa (224/2004), tapaturmavakuutuslaissa ja työttömyysturvallaissa

(1290/2002) etuuden määrää koskevien säännösten yhteydessä. Lainmuutosten tarkoituksena ei ole muuttaa nykyistä vähennyksen tekemisessä noudatettua käytäntöä, vaan ainoastaan pysyvällä lainsäädännöllä määritellä tehtävän vähennyksen määrä.

3. Esityksen vaikutukset

3.1. Taloudelliset vaikutukset

Vuonna 2010 arvioidaan sairausvakuutuksen päivärahamaksun olevan 0,93 prosenttia, alle 53-vuotiaiden työeläkevakuutusmaksun 4,5 prosenttia ja palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun 0,4 prosenttia. Ehdotettu vähennys olisi siten 3,50 prosenttia ja sen arvioidaan vähentävän sairaus- ja vanhempainrahamenoja sekä kuntoutusrahamenoja yhteensä noin 48 miljoonalla eurolla kokonaismenotasona. Vastaavasti työttömyyspäivärahamenot mukaan lukien vuorottelukorvaukset olisivat arviolta noin 75 miljoonaa euroa suuremmat, jollei sanottua vähennystä tehtäisi.

Jos vuonna 2010 maksuun tulevissa uusissa päivärahoissa ei tehtäisi esitettyä vähennystä sairausvakuutuksen osalta, menonlisäys vaikuttaisi työnantajien ja vakuutettujen rahoittamia työtulovakuutuksen menoja lisäävästi. Vuoden 2006 alusta voimaan tulleen sairausvakuutuksen rahoitusuudistuksen vuoksi vähennyksellä ei ole välitöntä vaikutusta valtion menoihin. Menonlisäys toteutuisi sitä mukaa kuin uusia päivärahoja myönnettäisiin. Työnantajien ja vakuutettujen maksujen maksutasoissa vaikutus olisi 0,03 prosenttiyksikköä kummassakin. Vuonna 2010 vaikutus olisi noin 75 prosenttia kokonaismenonlisäyksestä, eli muutos olisi 36 miljoonaa euroa kokonaismenoissa.

Työttömyysturvassa valtio maksaa peruspäivärahaa vastaavat menot, joten ansio-osan menonlisäyksellä ei ole vaikutusta valtion menoihin. Sen sijaan menonlisäys vaikuttaisi täysimääräisesti työnantajien ja palkansaajien maksettavaksi tulevien työttömyysvakuutusmaksujen tasoon. Maksutasossa vaikutus olisi 0,06 prosenttiyksikköä. Menonlisäys toteutuisi sitä mukaa kuin uusia päivärahoja myönnettäisiin. Vuonna 2010 vaikutus olisi

noin 36 miljoonaa euroa kokonaismenoissa ja maksutasossa 0,03 prosenttiyksikköä.

3.2. Vaikutukset edunsaajiin

Ehdotettu vähennys olisi 3,5 prosenttia eli prosenttiyksikön alempi kuin vuonna 2009.

Vähennys alentaisi työttömyysturvan päiväkohtaista ansiopäivärahaa 1 000 euron suuruisilla kuukausituloilla 0,74 euroa, 2 000 euron suuruisilla kuukausituloilla 1,48 euroa ja 3 000 euron suuruisilla kuukausituloilla 0,99 euroa. Vaikutus on suurempi, jos ansiopäiväraha sisältää korotetun ansio-osan tai muutosturvallisän.

Sairauspäivärahaa, vanhempainpäivärahoja ja kuntoutusrahaa ehdotus alentaisi alle 33 000 euron vuosituloilla 3,5 prosentilla ja sitä suuremmilla vuosituloilla 2—3 prosentilla.

4. Asian valmistelu

Hallitus asetti 14.6.2007 komitean valmistelevaan sosiaaliturvan kokonaisuudistusta (SATA-komitea). Komitean tehtävänä on muun muassa laatia ehdotus ansioturvan kehittämiseksi. Työmarkkinajärjestöt sopivat 21.1.2009 eläkepolitiikkaa ja työttömyysturvaa koskevista esityksistä vuosille 2009—2014. Työmarkkinajärjestöjen sopimukseen sisältyy ehdotus siitä, että työntekijämaksujen ansiotasoa alentava vaikutus otettaisiin

huomioon siten, että vähennys olisi 60 prosenttia työttömyysvakuutusmaksun, työeläkemaksun ja sairausvakuutuksen päivärahamaksun yhteismäärästä. Järjestöjen esitys sisältyy SATA-komitean 27.1.2009 tekemään ehdotukseen kokonaisuudistuksen peruslinjauksista.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta on toistuvasti todennut, että päivärahojen määräytymisen tulisi perustua pysyvään lainsäädäntöön ja että poikkeussäännöksistä tulisi luopua järjestelmän läpinäkyvyyden vuoksi.

Esitys on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä. Valmistelun yhteydessä on kuultu keskeisiä työmarkkinajärjestöjä, Kansaneläkelaitosta, Tapaturmavakuutuslaitosten liittoa ja Työttömyyskassojen Yhteisjärjestö ry:tä.

5. Riippuvuus muista esityksistä

Hallitus antaa Eduskunnalle lisäksi esitykset työttömyysturvalain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta sekä työttömyysturvalain väliaikaisesta muuttamisesta. Jälkimmäisessä esityksessä ehdotetaan muutettavaksi väliaikaisesti työttömyysturvalain 6 luvun 4 §:n 1 momenttia. Lisäksi hallitus on antanut Eduskunnalle esityksen aikuis-koulutustuesta annetun lain muuttamisesta, jossa ehdotetaan, että aikuiskoulutustuen määrä laskettaisiin samasta työtulosta kuin työttömyyspäivärahan määrä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Sairausvakuutuslaki

11 luku. Päivärahaetuuksien määrä

4 a §. *Työtulosta vähennettävät vakuutusmaksut.* Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 4 a §, jossa säädettäisiin sairausvakuutuslain mukaisten päivärahaetuuksien määrää laskettaessa päivärahan perusteena käytettävästä työtulosta tehtävästä vähennyksestä. Viimeksi vähennyksen tekeminen on perustunut työntekijän työeläkevakuutusmaksun ja palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun huomioon ottamisesta eräissä päivärahoissa annettuun lakiin (1018/2008) ja sen nojalla annettuun sosiaali- ja terveysministeriön asetukseen työntekijän työeläkevakuutusmaksun ja palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun huomioon ottamisesta sairausvakuutusjärjestelmän mukaisissa päivärahoissa ja Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetun lain mukaisissa kuntoutusrahoissa (1027/2008). Ehdotettu säännös vastaisi asiasisällöltään vähennyksen määrää lukuun ottamatta voimassa olevaa lainsäädäntöä eikä säännöksellä ole tarkoitus muuttaa vakiintunutta soveltamiskäytäntöä.

Vähennyksen määrä olisi 60 prosenttia sairausvakuutuslain 18 luvun 21 §:n 1 momentissa tarkoitetun sairausvakuutuksen päivärahamaksun, työntekijän eläkelain (395/2006) 153 §:n 1 momentin 1 virkkeessä tarkoitetun työntekijän työeläkevakuutusmaksun ja työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain (555/1998) 18 §:n 1 momentissa tarkoitetun palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun yhteismäärästä. Vakuutusmaksut määritellään sadasosan tarkkuudella ja vastaavasti vähennys pyöristettäisiin lähimpään sadasosaan.

Vähennys tehtäisiin 11 luvun 2 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetusta vakuutuspal-

kasta ja 11 luvun 3 §:ssä tarkoitetuista verotuksessa todetuista tai 11 luvun 4 §:n mukaisesti selvitetystä työ- ja virkasuhteessa saaduista työtuloista. Työntekijän eläkelain 72 §:ssä säädetään eläkkeen perusteena olevasta tulosta (vakuutuspalkka) silloin, kun työntekijä lähetetään Suomesta ulkomaille työskentelemään tai kun hänet otetaan ulkomailta palvelukseen siten, että hän kuuluu työntekijän eläkelain soveltamisalaan. Tällöin eläkkeen perusteena olevana työansiona on pidettävä sitä palkkaa, jota vastaavasta työstä Suomessa olisi maksettava. Jos vastaavaa työtä Suomessa ei ole, työansiona pidetään sitä palkkaa, jonka muutoin voidaan katsoa vastaavan sanottua työtä. Myös tällaisesta vakuutuspalkasta peritään lakisääteiset sosiaaliturvamaksut, minkä vuoksi on perusteltua, että myös vakuutuspalkasta tehdään vähennys. Muutoin päivärahaetuudet määritettäisiin yleensä joko verotuksessa todetuista työtuloista tai vakuutetun esittämän ns. kuuden kuukauden ansioiden perusteella. Siltä osin kuin työtulot on ansaittu työ- tai virkasuhteessa tehdystä työstä, etuuden perusteena olevista työtuloista tehtäisiin vähennys. Sen sijaan yritystoiminnasta saaduista työtuloista vähennystä ei tehtäisi.

Vähennyksen suuruus määräytyisi päivärahaetuuden alkamisvuodelle vahvistettujen työntekijämaksujen määrän perusteella, vaikka työtulot olisi ansaittu kokonaan tai osittain aiempina vuonna.

Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetun lain (566/2005) 32 §:ssä säädetään kuntoutusrahan määrästä. Lain 32 §:n 1 momentin mukaan kuntoutusraha on määrältään vähintään yhtä suuri kuin se kuntoutujalle myönnettävä sairausvakuutuslain mukainen sairauspäiväraha, johon hänellä olisi oikeus, jos hän kuntoutuksen alkaessa oli tullut työkyvyttömäksi. Kuntoutusrahan määrittämisessä käytetään

niitä työtuloja, jotka tulisivat kuntoutuksen alkamishetkellä käytettäväksi sairauspäivärahan määrittämisessä. Koska sairauspäivärahan perusteena olevista työtuloista tehdään vähennys, vaikuttaa sairausvakuutuslain mukaisen päivärahaetuuden perusteena olevista työtuloista tehtävä vähennys myös kuntoutusrahan määrää alentavasti.

1.2. Tapaturmavakuutuslaki

16 b §. *Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 16 b, jossa säädettäisiin päivärahasta tehtävästä vähennyksestä.* Viimeksi vähennyksen tekeminen on perustunut työntekijän työeläkevakuutusmaksun ja palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun huomioon ottamisesta eräissä päivärahoissa annettuun lakiin ja sen nojalla annettuun sosiaali- ja terveysministeriön asetukseen työntekijän työeläkevakuutusmaksun ja palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun huomioon ottamisesta tapaturmavakuutuslain perusteella maksettavissa päivärahoissa (1029/2008). Ehdotettu säännös vastaisi asiasisällöltään vähennyksen määrää lukuun ottamatta voimassa olevaa lainsäädäntöä eikä säännöksellä ole tarkoitus muuttaa vakiintunutta soveltamiskäytäntöä.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin vähennyksestä. Vähennyksen määrä olisi 60 prosenttia sairausvakuutuslain (1224/2004) 18 luvun 21 §:n 1 momentissa tarkoitetun sairausvakuutuksen päivärahamaksun, työntekijän eläkelain (395/2006) 153 §:n 1 momentin 1 virkkeessä tarkoitetun työntekijän työeläkevakuutusmaksun ja työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain (555/1998) 18 §:n 1 momentissa tarkoitetun palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun yhteismäärästä. Vakuutusmaksut määritellään sadasosan tarkkuudella ja vastaavasti vähennys pyöristettäisiin lähimpään sadasosaan. Vähennys tehtäisiin palkansaajalle maksettavasta päivärahasta. Vähennystä ei tehtäisi muista tapaturmavakuutuslain mukaisista etuuksista, vaikka ne perustuisivat sellaisiin ansioihin, joista on peritty edellä mainittuja vakuutusmaksuja.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin poikkeuksista vähennyksen tekemiseen. Vähennystä ei tehtäisi silloin, kun päiväraha maksetaan työnantajalle. Päiväraha maksetaan

työnantajalle silloin, kun työnantaja on maksanut työntekijälle sairausajalta palkan. Tällöin ei ole mitään perustetta vähennyksen tekemiseen, koska kysymys on tapaturmasta aiheutuvien kustannusten korvaamisesta työnantajalle. Myöskään yrittäjätuloihin perustuvasta päivärahasta ei tehtäisi vähennystä, koska yrittäjän tuloista ei peritä vähennyksen perusteena olevia vakuutusmaksuja sairausvakuutuksen päivärahamaksua lukuun ottamatta. Jos henkilö saa päivärahaa sekä palkkatulojen että yrittäjätulojen perusteella, vähennys tehtäisiin vain siihen osaan päivärahasta, joka perustuu palkkatuloihin. Tapaturmavakuutuslain 28 §:n 6 momentissa on säädetty vuosityöansion vähimmäismäärästä, jota käytetään päivärahan perusteena silloin, kun ansiot jäävät alle laissa määritellyn vähimmäisrajan. Koska kyseessä on vähimmäisansiosta, ei tähän ansioon perustuvasta päivärahasta myöskään tehtäisi vähennystä. Ehdotus vastaa voimassa vakiintunutta käytäntöä.

1.3. Työttömyysturvalaki

6 luku. Työttömyyspäivärahan määrä ja kesto

4 §. *Palkansaajan ansiopäivärahan perusteena oleva palkka.* Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä säädettäisiin palkansaajan ansiopäivärahan perusteena olevasta palkasta tehtävästä vähennyksestä. Viimeksi vähennyksen tekeminen on perustunut työntekijän työeläkevakuutusmaksun ja palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun huomioon ottamisesta eräissä päivärahoissa annettuun lakiin ja sen nojalla annettuun sosiaali- ja terveysministeriön asetukseen työntekijän työeläkevakuutusmaksun ja palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun huomioon ottamisesta työttömyysturvalain perusteella maksettavissa päivärahoissa (1028/2008). Ehdotettu säännös vastaisi asiasisällöltään vähennyksen määrää lukuun ottamatta voimassa olevaa lainsäädäntöä eikä säännöksellä ole tarkoitus muuttaa vakiintunutta soveltamiskäytäntöä.

Vähennyksen määrä olisi 60 prosenttia sairausvakuutuslain (1224/2004) 18 luvun 21 §:n 1 momentissa tarkoitetun sairausva-

kuutuksen päivärahamaksun, työntekijän eläkelain (395/2006) 153 §:n 1 momentin 1 virkkeessä tarkoitetun työntekijän työeläkevakuutusmaksun ja työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain (555/1998) 18 §:n 1 momentissa tarkoitetun palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun yhteismäärästä. Vakuutusmaksut määritellään sadasosan tarkkuudella ja vastaavasti vähennys pyöristettäisiin lähimpään sadasosaan.

Vähennys tehtäisiin päivärahan perusteena olevasta palkasta tai, jos päiväraha määritellään vuositulosta, vuositulon työtuloosuudesta. Vähennyksen suuruus määräytyisi sille vuodelle vahvistettujen työntekijämaksujen määrän perusteella, jona työssäoloehdon täyttävä ajanjakso päättyy. Jos päivärahan perusteena olevaa palkkaa tarkistetaan työttömyysturvalain 14 luvun 2 §:n mukaisesti palkkakertoimella päivärahan alkamisajankohdan tasolle, vähennettäisiin työtulosta päivärahan alkamisvuoden työntekijämaksujen mukaan määräytyvä vähennys.

Vuorotteluvapaalain (1305/2002) 15 §:n 1 momentin mukaan vuorottelukorvauksen täysi määrä on 70 tai 80 prosenttia siitä työttömyyspäivärahasta, johon henkilöllä olisi työttömänä ollessaan oikeus. Hallitus on antanut Eduskunnalle esityksen aikuiskoulutustuesta annetun lain (1276/2000) muuttamisesta. Esityksen mukaan aikuiskoulutustuen määrä laskettaisiin kuten työttömyyspäivärahan määrä. Siten työttömyyspäivärahan perusteena olevasta työtulosta tehtävä vähennys vaikuttaa myös vuorottelukorvauksen ja aikuiskoulutustuen määriin alentavasti.

2. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2010.

3. Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Säätämisyjärjestyksen kannalta Suomen perustuslain 19 §:n 2 momentti on keskeinen. Suomen perustuslakiin sisältyvä perustoimeentuloturvan käsite on voimassa olevasta sosiaaliturvalainsäädännöstä riippumaton. Säännöksen tarkoituksena ei siten ole turvata tavallisella lailla määriteltyjä etuuksia tai tällaisten etuuksien tasoa sellaisenaan. Perustoimeentuloa turvaavat sosiaaliturvajärjestelmät on lainsäätäjän tarkoituksen mukaan laadittava siten kattaviksi, ettei niiden ulkopuolelle jää väliinputoajaryhmiä. Järjestelmien ei kuitenkaan tarvitse ulottua sellaisiin henkilöihin, joilla lakisääteiset turvajärjestelmät ja oma tilanteensa kuten esimerkiksi perhesuhteensa muutoin kokonaisuutena arvioiden on toimeentulon edellytykset, vaikka heidän normaalit toimeentulomahdollisuutensa ovatkin esimerkiksi sairauden vuoksi heikentyneet. Suomen perustuslain 19 §:n 2 momentin vaatimuksia ei siten vastaisi sellaiset muutokset, jotka merkitsisivät olennaisella tavalla puuttumista edellä tarkoitettuihin tavoin suojattuun perustoimeentuloturvaan.

Palkansaajan erityismaksujen huomioon ottamista työtuloperusteisissa päivärahaetuuksissa perustuslakivaliokunta on pitänyt ongelmattomana. Edellä olevan mukaisesti hallituksen esitykseen ei voida katsoa sisältyvän sellaisia ehdotuksia, jotka heikentäisivät Suomen perustuslain 19 §:n 2 momentissa tarkoitettua perustoimeentuloturvaa. Tämän johdosta lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**sairausvakuutuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään 21 päivänä joulukuuta 2004 annetun sairausvakuutuslain (1224/2004) 11 lukuun uusi 4 a § seuraavasti:

11 luku

Päivärahaetuuksien määrä

4 a §

Työtulosta vähennettävät vakuutusmaksut

Päivärahaetuuden määrää laskettaessa työtuloista vähennetään 60 prosenttia 18 luvun 21 §:n 1 momentissa tarkoitetun sairausvakuutuksen päivärahamaksun, työntekijän eläkelain 153 §:n 1 momentissa tarkoitetun alle 53-vuotiaan työntekijän työeläkevakuutusmaksun ja työttömyysetuuksien rahoituksesta

annetun lain (555/1998) 18 §:n 1 momentissa tarkoitetun palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun yhteismäärästä. Vähennys tehdään tämän luvun 2 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetusta vakuutusmaksusta ja 3 §:ssä tarkoitetuista verotuksessa todetuista tai 4 §:n mukaisesti selvitetystä työ- ja virkasuhteessa saaduista työtuloista.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2010.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

2.

Laki**tapaturmavakuutuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään 20 päivänä elokuuta 1948 annettuun tapaturmavakuutuslakiin (608/1948) uusi 16 b § seuraavasti:

16 b §

Edellä 16 §:n 1 momentissa tarkoitettu päiväraha vähennetään 60 prosenttia sairausvakuutuslain (1224/2004) 18 luvun 21 §:n 1 momentissa tarkoitetun sairausvakuutuksen päivärahamaksun, työntekijän eläkelain (395/2006) 153 §:n 1 momentissa tarkoitetun alle 53-vuotiaan työntekijän työeläkevakuutusmaksun ja työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain (555/1998) 18 §:n 1 momentissa tarkoitetun palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun yhteismäärästä.

Vähennystä ei tehdä päivärahasta, joka:

- 1) maksetaan työnantajalle;
- 2) perustuu yrittäjätuloon tai maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukaan vakuutettuun työhön;
- 3) perustuu 28 §:n 6 momentin mukaiseen vuosityöansioon.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-
kuuta 2010.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä
lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpi-
teisiin.

3.

Laki**työttömyysturvalain 6 luvun 4 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 30 päivänä joulukuuta 2002 annetun työttömyysturvalain (1290/2002) 6 luvun 4 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 472/2009, seuraavasti:

6 luku

Työttömyyspäivärahan määrä ja kesto

4 §

*Palkansaajan ansiopäivärahan perusteena
oleva palkka*

Palkansaajan ansiopäivärahan perusteena oleva palkka lasketaan henkilön vakiintuneen palkan pohjalta työttömyyttä välittömästi edeltäneeltä ajanjaksolta, jona henkilö on täyttänyt palkansaajan työssäoloehdon. Jos työ ja siitä saatava palkkatulo on ollut kausiluonteista, ansioon suhteutettu päiväraha lasketaan vuositulosta. Päivärahan perusteena olevaa palkkaa laskettaessa palkasta tai vuo-

situlon työtulo-osuudesta vähennetään 60 prosenttia sairausvakuutuslain 18 luvun 21 §:n 1 momentissa tarkoitetun sairausvakuutuksen päivärahamaksun, työntekijän eläkelain 153 §:n 1 momentissa tarkoitetun alle 53-vuotiaan työntekijän työeläkevakuutusmaksun ja työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain 18 §:n 1 momentissa tarkoitetun palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun yhteismäärästä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-
kuuta 2010.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 16 päivänä marraskuuta 2009

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Sosiaali- ja terveysministeri *Liisa Hyssälä*

3.

Laki**työttömyysturvalain 6 luvun 4 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 30 päivänä joulukuuta 2002 annetun työttömyysturvalain (1290/2002) 6 luvun 4 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 472/2009, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

6 luku

6 luku

Työttömyyspäivärahan määrä ja kesto**Työttömyyspäivärahan määrä ja kesto**

4 §

4 §

*Palkansaajan ansiopäivärahan perusteena
oleva palkka**Palkansaajan ansiopäivärahan perusteena
oleva palkka*

Palkansaajan ansiopäivärahan perusteena oleva palkka lasketaan henkilön vakiintuneen palkan pohjalta työttömyyttä välittömästi edeltäneeltä ajanjaksolta, jona henkilö on täyttänyt palkansaajan työssäoloehdon. Jos työ ja siitä saatava palkkatulo on ollut kausiluonteista, ansioon suhteutettu päiväraha lasketaan vuositulosta.

Palkansaajan ansiopäivärahan perusteena oleva palkka lasketaan henkilön vakiintuneen palkan pohjalta työttömyyttä välittömästi edeltäneeltä ajanjaksolta, jona henkilö on täyttänyt palkansaajan työssäoloehdon. Jos työ ja siitä saatava palkkatulo on ollut kausiluonteista, ansioon suhteutettu päiväraha lasketaan vuositulosta. *Päivärahan perusteena olevaa palkkaa laskettaessa palkasta tai vuositulon työtulo-osuudesta vähennetään 60 prosenttia sairausvakuutuslain 18 luvun 21 §:n 1 momentissa tarkoitetun sairausvakuutuksen päivärahamaksun, työntekijän eläkelain 153 §:n 1 momentissa tarkoitetun alle 53-vuotiaan työntekijän työeläkevakuutusmaksun ja työttömyys-etuuksien rahoituksesta annetun lain 18 §:n 1 momentissa tarkoitetun palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun yhteismäärästä.*

*Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-
mikuuta 2010.
Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä
lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimen-
piteisiin.*